

Helsetilsynet i Oslo og Akershus

Postboks 8111 Dep
0032 Oslo

Oslo, 15. august 2006

Deres ref:

Vår ref: KAHA-1/2006

Klage på rettsoppnevnt psykolog som sakkyndig

Innholdsfortegnelse

1. **Klagens parter**
2. **Klagen gjelder**
3. **Historikk**
4. **Klagens realiteter**
5. **Oppsummering**
6. **Vedlegg**

1. Klager:

Klagers representant:

Foreningen Menn og Omsorg
Postboks 2947 Landås
5825 Bergen

Innklaget:

Psykolog Karen Hassel
Nordahl Bruns gt. 22
0165 Oslo

og

Klager:

(Fars navn og adresse)

Det formodes at kravene som stilles i helsepersonellovens § 55 første og andre ledd er tilfredstilt, ved at klager og klagers representant begge underskriver dette dokument.

2. Klagen gjelder:

Om psykolog Karen Hassels virke som sakkyndig psykolog, tilfredsstillende helsepersonellovens krav til faglighet og utstedelse av attester (sakkyndigrapport) jfr. §§ 4 og 15.

3. Historikk

Klager (fars navn) og barnets mor, (mors navn), er i rettslig strid om daglig omsorg og samvær for fellesbarnet (barnets navn).

Oslo tingrett oppnevnte psykolog Karen Hassel som sakkyndig psykolog 20. mars 2006. Mandatet som retten har gitt Karen Hassel lyder:

Den sakkyndige skal gi retten råd med hensyn til hvem av partene som skal ha den daglige omsorg for sønnen (barnets navn), samt omfanget av samvær for den av foreldrene som ikke har daglig omsorg og om det skal fastsettes vilkår for samværene. Den sakkyndige bes videre vurdere alternativet delt omsorg. Mandatet kan bli endret dersom dette ansees hensiktsmessig.

4. Klagens realiteter

Klagen baseres på *Sakkyndig utredning i familiesak (mors navn) – (fars navn)* utarbeidet av innklagede psykolog Karen Hassel 22. mai 2006.

Klagen består av to kategorier; dels psykologfaglige ankepunkter som fremgår av Hassels rapport til Oslo tingrett, dels om forhold utenfor det som fremkommer av rapporten.

Følgende er den klagende parts ankepunkter mot det psykologfaglige som fremkommer i den skriftlige rapporten:

4.1 – Faren, (fars navn) (side 2-3)

4.1.1 Karen Hassel skriver: *"Faren var lite interessert i min informasjon om oppdraget, arbeidsmåte og meg selv. Han møtte meg med at han hadde brukt internett for å få informasjon om meg og at han bla hadde lest artikler jeg hadde skrevet".*

4.1.2 Noe senere skriver hun: *"Jeg tittet raskt gjennom brevet og fant at det ikke dreide seg om et nytt mandat, men mer om krav til den sakkyndiges fremgangsmåte og arbeid som jeg oppfattet som ganske generelle og greie.....Ved senere gjennomgang kan jeg imidlertid ikke si meg enig i alle påbud."*

4.1.3 Videre gjør psykolog Karen Hassel et poeng ut av (tross den stramme budsjetttrammen for oppdraget) at Foreningen Menn og Omsorg ønsker en kopi av den sakkyndiges rapport når den foreligger.

Klager bemerker:

Forslag til mandat for Karen Hassel, stilet til (fars navn), ligger vedlagt denne klagen. Videre har (fars navn) vist Karen Hassel skriftlig informasjon om Barne- og familiedepartementets fokus på viktigheten av at sakkyndige foretar de nødvendige undersøkelser i saker hvor det påstås at barn er utsatt for vold eller andre overgrep.

Karen Hassel har, som det fremgår i rapporten, ikke kunnet "si seg enig" i alle påbud i forslaget til mandat. Hun skriver videre: "*Foruten å gi meg brevet har (fars navn) under utredningen ikke nevnt brevet*".

Klager vil påpeke at dette er en påstand Karen Hassel har fremsatt mot bedre vitende. Hun har flere ganger blitt oppfordret til å følge mandatet med henblikk på å avklare om barnet blir utsatt for vold hos mor. Hassel synes også å differensiere mellom "mandat" og "arbeidsmetode", og mener implisitt at det er mulig å oppfylle sin sakkyndigrolle i forhold til Oslo tingretts hovedspørsmål til den sakkyndige gjennom mandat gitt av retten, uten å ha noen form for arbeidsmetode eller kvalitetssikring.

Spørsmålet til Helsetilsynet blir da:

Er det faglig forsvarlig av Hassel å opptre som sakkyndig psykolog samtidig som hun avstår fra å benytte en dokumentert arbeidsmetode, som blant annet stiller krav til psykologfaglige referanser for hennes mange psykologfaglige påstander? Det må spesielt sees i lys av at Hassel ikke på noe punkt i hennes sakkyndige rapport har henvist til forskning, litteratur, faglige referanser og lignende, og for den saks skyld fremstår som "legmann" i forhold til sakens sentrale punkter og mandat.

4.2 – Blir (barnets navn) utsatt for vold og omsorgssvikt hos moren og mormoren?

4.2.1 Karen Hassel skriver i andre avsnitt side 3 at "*Jeg informerte om at jeg naturligvis ville utrede de spørsmålene som partene mente var sentrale i saken og at det også var nødvendig for at jeg kunne besvare mandatet*".

4.2.2 Det vises videre til side 10 – *Drøfting og vurdering* – andre avsnitt, der Hassel skriver:

"Faren har under utredningen.....og han har stadig tilbudt bevis enten i form av SMS-meldinger, avskrift fra telefonregister eller at jeg kunne snakke med ulike personer. Han har henvist til instanser han har hatt kontakt med, som barneverntjeneste, barnepsykologer ved BUP, familievernkantor, ulike nettsider med mer. Jeg har lyttet, men ikke kontaktet andre han har nevnt eller gått noe særlig inn på hans beviser. Jeg har sett en kort videofilm fra 25. januar 2006 der (barnets navn) gråter og protesterer energisk på å dra til moren og sier hun slår han,..."

4.2.3 Det vises videre til rapportens side 11 tredje avsnitt:

"Når jeg har forsøkt å finne ut om (barnets navn) har blitt utsatt for, eller blir utsatt for vold, har jeg ikke hatt mange andre muligheter enn å snakke med dem som har nær kontakt med (barnets navn) og å bli noe kjent med (barnets navn) og høre hva han sier".

4.2.4 Det vises videre siste avsnitt side 11:

"Jeg vurderer at det ikke vil være mulig å komme videre for å prøve og finne ut om (barnets navn) er blitt utsatt for voldelig behandling, og også at det vil være lite hensiktsmessig å fortsette undersøkelser om det".

4.2.5 Det vises så til side 12 første avsnitt:

"Jeg finner ikke grunnlag for at (barnets navn) utsettes for vold, men jeg ser tydelig hvordan foreldrenes konflikt kan påvirke (barnets navn) og gi han en uheldig rolle i forhold til sine foreldre".

Klager bemerker:

De spørsmål som far bemerker er de viktigste i saken (4.2.1) og som er rettstvists mest sentrale punkt, nemlig om barnet blir utsatt for vold eller mishandling, er som det fremgår ikke undersøkt (4.2.2), men besvart (4.2.5) som at det "ikke finnes grunnlag" for å si at barnet blir utsatt for vold.

Spørsmålet til Helsetilsynet blir da:

Er det faglig forsvarlig av Karen Hassel å unnlate å foreta undersøkelser – som hun er forelagt flere muligheter til å gjøre - for å avklare om barnet blir utsatt for vold hjemme hos mor?

Er det faglig forsvarlig å konkludere med at det "ikke er grunnlag" for å si at barnet blir utsatt for vold, når Karen Hassel samtidig har valgt å unnlate å kontakte vitner (blant annet barneverntjenesten) og se på annet bevismateriale som kunne bidratt til å avklare nærmere om barnet blir utsatt for vold eller omsorgssvikt? Det må i denne sammenheng presiseres at dette spørsmålet er sentralt i saken, og det er forunderlig at Karen Hassel ikke har vist interesse for å kontakte barneverntjenesten – spesielt siden barneverntjenesten er de som har anbefalt far å holde barnet tilbake fra mor – som er sakens kjerne. Hassel har imidlertid distansert seg fra sakens realiteter, og i stedet forsøkt å klargjøre en slags foreldre- og samarbeidskonflikt.

**

Foreningen Menn og Omsorg vil henlede oppmerksomheten i anledning disse spørsmålene til noen andre referanser.

Generelt bør barnefaglige sakkyndige sette seg inn i NOU1995:23 – Barnefaglige sakkyndighetsoppgaver, rolleutforming og kvalitetssikring. Det er også utarbeidet veiledende retningslinjer for sakkyndige i saker om foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett (Rundskriv G-38/90).

Vi viser videre til uttalelser fra andre sakkyndige:

-Sist men ikke minst bør sakkyndige rapporter i barnesaker reflektere at det er barnet som er hovedpersonen (Sakkyndig arbeid, E. Backe Hansen, H. Øvereide 1999 s. 53).

-Det kan også være nyttig å lese gjennom rapporten når den er ferdig og se hvor stor plass barnet har fått i forhold til foreldrene – en indikasjon på at barnet blir ut av fokus er nettopp at det gies liten plass også her (Sakkyndig arbeid, E. Backe Hansen, H. Øvereide 1999 s. 54).

-Alle tema som utredes, skal relateres til barnet og danne grunnlag for vurdering av hva som antas å være best for barnet (Sakkyndig arbeid, E. Backe Hansen, H. Øvereide 1999 s. 122).

-Forståelse av barnets posisjon blir derfor det mest sentrale faglige området som den sakkyndige må forholde seg til i arbeidet. Den videre avgjørelse som fattes må likeledes baseres på grundig og sensitiv forståelse av dets ytringer, preferanser, lojalitet til sine nærmeste og livssituasjon for øvrig (NOU1995:23 s. 10 – Barnefaglige sakkyndighetsoppgaver).

**

4.3 – Religion (side 5)

Karen Hassel har i sitt sakkyndighetsarbeide spurt begge foreldrene om deres religiøse tilknytning. Dette punktet fyller et avsnitt i rapporten.

Spørsmålet til Helsetilsynet blir da:

Er det faglig forsvarlig av Karen Hassel å legge foreldrenes tilknytning til religionsspørsmål, som et av flere momenter, til grunn for sin vurdering av foreldrenes omsorgsevne og spørsmålet om hvor barnet skal bo fast?

4.4 – Uttalelser fra barnehagen mm

4.4.1 Karen Hassel viser flere ganger i sin rapport til uttalelser og opplysninger fra personer barnehagen barnet går i, men har ikke klart å redegjøre i sin rapport nærmere hvem disse referentene er.

4.4.2 Videre skriver Karen Hassel at hennes samtale med barnets mormor skjedde ved bruk av tolk. Informasjon om hvem som gjorde tjeneste som tolk fremkommer ikke. Dette er svært relevant da man ikke får vite om det er motparten i barnesaken som har gjort tjeneste som tolk. I så fall er tolken partisk og har en egeninteresse i forhold til de spørsmål som formidles mellom norsk og bosnisk.

Spørsmålet til Helsetilsynet blir da:

Er det forsvarlig sakkyndigarbeide som psykolog å utelate navn på personer som den sakkyndige har mottatt opplysninger fra og som hun tillegger vekt på i sin vurdering av saken?

Klager tenker da i særdeleshet på mulighetene til å verifisere den sakkyndiges påstander, og da muligheten til å imøtegå hennes konklusjoner basert på sine samtaler med disse (jfr. kvalitetssikringsbegrepet "Sporbarhet").

4.5 – Delt omsorg vs foreldrekonflikt

4.5.1 Karen Hassel skriver i sin rapport på side 14 første avsnitt:

"Slik jeg ser det, kan foreldrene supplere hverandre på en meget god måte. I dette perspektivet synes delt omsorg å være en optimal ordning.

Pga vurderingen ovenfor av foreldrenes konflikt, mistillit og manglende samarbeid, og den belastning (barnets navn) derved blir utsatt for, kan jeg ikke anbefale delt omsorg på dette tidspunktet".

Spørsmålet til Helsetilsynet blir da:

Har Karen Hassel dekning for sin psykologfaglige vurdering som at den angivelige konflikten mellom foreldrene og det manglende samarbeidet mellom disse, tilsier at delt omsorg ikke "kan anbefales"?

Hvilken forskning, empiri eller annen vitenskapelig faglitteratur underbygger Karen Hassels påstand om at delt omsorg ikke er en god løsning for foreldre i konflikt? Hvis det ikke foreligger solid psykologfaglig fundament for denne påstanden, som er konklusjonen for hennes sakkyndige arbeide, tilfredsstillers da hennes anbefaling helsepersonellovens krav til faglighet for helsepersonell?

Som en kuriositet kan nevnes at psykolog Jon Ståle Gjesdal Henriksen ved rettslig behandling av samme sak på et tidligere tidspunkt (16.02.2006) har uttalt til retten: "*Delt omsorg anbefales aldri for så små barn*". Vårt mening er heller at spørsmålet om delt omsorg er hensiktsmessig "for så små barn" eller ikke, ikke har psykologfaglig forankring men er forankret i subjektiv meningsdannelse hos utrederen.

Psykolog Karen Hassel har så prestert å foreslå (siste avsnitt side 4) at mor skal ha hovedomsorgen for (barnets navn), og far skal ha samvær med ham annen hver uke fra onsdag ettermiddag til torsdag ettermiddag, og hver annen uke fra torsdag til mandag morgen.

Karen Hassel har imidlertid ikke drøftet den psykologfaglige effekten av et slikt samværsmonster; om nedgang i omfanget av barnets kontakt med far, til fordel for større kontakt med mor, har noen konsekvenser for barnets subjektive situasjon.

4.6 – Seleksjon av momenter i sakkyndigrapporten

Klager har hatt fire personlige møter med Karen Hassel, og som Hassel har basert store deler av sin rapport på. Karen Hassel har imidlertid utelatt vesentlige momenter i rapporten som har fremkommet i samtaler med klager:

- Karen Hassel har blitt fortalt mye om (barnets navn) nettverk og relasjon til sin familie på fars side, hvilken tilknytning (barnets navn) har til blant annet sine kusiner. Karen Hassel har imidlertid valgt å utelate disse opplysningene i sin sakkyndige rapport
- Karen Hassel har i samtale med far i ca. en times tid blitt forelagt fars bekymring for hvordan mor straffer barnet, metodene hun benytter til avstraffelse (innlåsing av barnet på et rom, uten mulighet for å for eksempel gå på toalettet, kalle ham for "dum", fysisk straff i form av slag, ørefik og lignende fra mormor og mor et cetera) og barnets bekymringer rundt dette. Karen Hassel har imidlertid også valgt å utelate dette i sin sakkyndige rapport

Spørsmålet til Helsetilsynet er om Karen Hassels utelatelse av så pass sentrale momenter i en barnelovsak over hodet er forsvarlig for en spesialist i klinisk psykologi?

FMO og klager vil bemerke at forslaget til ny barnelov, i likhet med den gamle, har barnets beste som sitt hovedsiktemål. Det er både feil og skadelig å tegne et skremselsbilde av at anklager om vold, eller i herværende sak fars velbegrunnede bekymring for at barnet blir utsatt for vold, automatisk skal føre til at mor får omsorgen for barna. Karen Hassels utelatelse av helt sentrale momenter som dette, er utvilsomt ikke til barnets beste.

4.6 – Sakkyndigrollen og utrederkompetanse

Karen Hassel er spesialist i klinisk psykologi. Hun er oppnevnt av Oslo tingrett som sakkyndig psykolog i en sak etter barneloven. I denne rollen skal hun utrede et sakskompleks og komme med veiledning på bakgrunn av psykologfaglige vurderinger.

Spørsmålene til Helsetilsynet blir da:

1. Er det forsvarlig av Karen Hassel som klinisk psykolog å påta seg verv som sakkyndig i en sak etter barneloven da hun, etter hva som vites, ikke har spesialisert seg innen barnpsykologi? Er det videre forsvarlig ut fra lov om

helsepersonell og hensynet til den alminnelige rettssikkerhet at hun regelmessig opptrer som sakkyndig i barnevernsaker og barnelovsaker?

2. Er det ikke mer adekvat med en psykolog som har spesialisert seg på barnepsykologi å opptre som sakkyndig i saker etter barneloven og barnevernloven?

5. Oppsummering

Klagen gjelder den innklagede psykologs faglighet i sin sakkyndige vurdering. Retten legger som regel lit til at en sakkyndig behersker sitt fag og for øvrig kjenner sine faglige begrensninger i forhold til dette.

Av en sakkyndig bør man kunne forvente en viss trygghet i forhold til den sakkyndiges faglige forutsetninger og begrensninger. Disse forventningene kan man ikke ser er oppfylt i dette oppdraget som sakkyndig.

Klager og FMO vil at Helsetilsynet nå tar stilling til og vurderer den rent psykologfaglige siden av den innklagede psykologs påstander i sin sakkyndige rapport, slik disse momentene er konkretisert i denne klagen.

Etter Karen Hassels sakkyndige innsats vet vi fremdeles ingen ting om (barnets navn) blir utsatt for vold eller omsorgssvikt hos mor. Hun har av far blitt forevist fotografi av barnets blåmerker etter å ha vært hos mor. Videre har hun blitt forevist videoopptak av barnets reaksjoner på at han skal til mor. Videre har hun blitt forelagt flere muligheter til å undersøke saken nærmere for å avklare om barnet blir utsatt for mishandling.

FMO og klager synes det er meget betenkelig at Karen Hassel over hodet ikke har nevnt eller kommentert dette i sin rapport. Dette til tross for at det sentrale momentet i denne saken, og som Karen Hassel utvilsomt burde prioritere under sitt sakkyndige arbeide, er om (barnets navn) blir utsatt for mishandling. Som det fremgår av rapporten og denne klagen, har hun selv valgt – uten å grunngi dette ut fra et psykologfaglig ståsted – å ikke undersøke nærmere de faktum i saken som kan avklare dette spørsmålet.

(Fars navn) i opplever flere steder i Karen Hassels rapport feilsiteringer, omformuleringer og utelatelser som fremstiller ham i et dårligere lys enn om han hadde blitt sitert korrekt.

(Fars navn) har en sterkt oppfatning av at Karen Hassel i utgangspunktet for sitt sakkyndige arbeid har forsøkt å fremskaffe momenter som taler til fordel for at mor skal ha den daglige omsorgen, og bevisst utelatt momenter som taler til fars fordel som fast base for sønnen, og som en følgeriktig konsekvens utelatt å undersøke voldsspørsmålet nærmere, til tross for at dette kunne vært gjort med letthet.

FMO mener at Karen Hassels opptreden og arbeide som sakkyndig ikke holder kvalitative mål for en sakkyndig utredning hva gjelder struktur, psykologfaglig referanse (til faglitteratur for eksempel), usikkerhetsmomenter i forhold til hennes vurdering og konklusjoner, og en komplett mangel på kvalitetssikring av hennes arbeid.

Klager og FMO mener det er direkte skremmende at psykolog Karen Hassel velger å ikke nevne (eller for den saks skyld foreta undersøkelser i den anledning) momenter som omhandler barnets beste, som om barnet lider overlast eller ikke, men som i

stedet velger en slags "lettevint retorikk" i sin rapport for å søke å fullbyrde sitt mandat retten har gitt henne.

Barne- og likestillingsdepartementet har i disse dager ute på høring NOU 2006: 9 som omhandler kvalitetssikring av sakkyndiges rapporter i barnevernsaker. Høringen omfatter som tittelen nevner kun barnevernsaker og ikke barnelovsaker. Vi ber derfor Helsetilsynet om å påpeke ovenfor departementet at en kvalitetssikring av sakkyndiges utrederkompetanse ikke må begrenses til barnevernsaker, men i alle sivile saker for domstolene der psykologer brukes som sakkyndige. Det må stilles eksplisitte kompetansekrav til bruk av psykologer som sakkyndige, herunder barnefaglig kompetanse og utredningskompetanse, da FMOs erfaring er at de aller fleste konklusjoner i slike sakkyndige rapporter skyldes subjektiv meningsdannelse som personer, mer enn faglig funderte konklusjoner med anerkjent psykologi som referanse.

Helsetilsynet må endelig ta stilling til om Karen Hassels virke som sakkyndig psykolog tilfredsstillende kravene lov om helsepersonell stiller til hennes psykologfaglige prestasjoner.

Med hilsen
Foreningen Menn og Omsorg

Klager

Einar Nyaas

(Fars navn)

6. Vedlegg

1. Forslag til mandat for bruk av psykolog som sakkyndig
2. Sakkyndig utredning i familiesak (mors navn) – (fars navn), Karen Hassel

Kopi sendes:

Oslo tingrett
Postboks 8023 Dep
0030 Oslo